„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.
За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 88. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 5. ЈУНА 1894. ГОДИНА XXIX.

ДУХОВИ ПРАВОСЛАВНИ.

„Људи браћо! Нека је слободно казати вам..... за старјешину..... да и умрје и укопан би, и гроб је његов међу нама до овог дана.“ (Д. А. II. 29.)

У време римске империје; у оно време разврата и понижења људског; у дневима обести великашке и неваљалства господског — пропиштало и то време много створење божије. Закукало живо обличје створитељево. Проплакало све што је мислити могло, а звало се човеком — најсавршенијим створом свевишњега!...

У то време давно, када се већ навршиле патње све; прешла била и искушења горка; дошао и последњи час — посла Бог сина свога Исуса, који се роди од жене и покорен би закону, да све под законом, који се нађоше искупи.....

И син божиј Исус пође да изврши вољу оца свог небесног!.....

Наишавши на сиромашне и прогнане — обећаваше им царство небесно.

Гледајући плачне — тешио их је.

Видећи кротке — назва их насљедницима земље.

Угледавши гладне и жедне — рече им да ће се паштити.

Уочи чисте срцем — обећа им Бога видети.

Мирољубивце је назвао синовима божијим....

Свима је довикивао: „Благо вама ако вас узасрамоте и успрогоне мене ради“.... „Радујте се и веселите се јер је велика плата ваша на небесима!“...

Болесне је лечио. Мртве је ускршавао. Слепима је давао вид. Немима говор. Глувима слух.....

Стварао је невиђена чуда на све стране!

Али то све — изазвало је велике трзавице у господе. И сувише размажени готовани и силници немогоше се прилагодити оваковом човекољубљу и делању Исусову. Помисао још да ће им личина бити са свим вдерана сад, и да ће их свет у свој наготи познати — баци их у бригу да им крај неће баш најлепши бити. И задрхташе од ужаса. Спопаде их страва и — помахниташе..... „Бунтовник се мора смаћи!“...

И зачу се у то време узвик — с једне стране: „осана!“.... а с друге: „распни га!“.....

„Распни га“ — одјекну јаче и — превлада.....

И цара небесног а спаса човечанског Исуса — распеше на Голготи.....

Безбожници!...

Тако „старјешина.... умрје и укопан би“..... На гроб му положише још и камен. Утврдише га најамницима. Страховаху и од мртвог тела спаситељевог! Али Бог не почива у гробу. Идеја се не утврђује каменом. Њено је место, небесне висине. Она је вечна. Бог је вечан!.... И трећи дан — васкрсе из гроба. Наста светли дан. Прво се јавља женама. Јавља се и ученицима својима. Нико га не познаје. Сумњају га. Тома отворено не верује у васкрс. Он им говори: „Мир вам“..... Показује ране на божанственом телу — исакаћено и изнакажено му спасоносно начело. И опет: „Мир вам“..... И са тим речима четће походи ученике своје и — као Дух ишчезава.....

* * *

Догађај са учитељем збунио је у први мах јако ученике. Сви беху поражени. Нешто је ваљало отпочети, али не видоше шта и — откуд. Но чувши тајанствене речи: „Мир вам“.... добише ипак нешто присебности. Наста ново кретање. Састајаху се опет четће. Кришом се свагда договараху, какве мере да предузму, да продуже рад свога бесмртнога учитеља. Али — како?!.....

При најкритичнијим часовима показаше се доста кукавички. А то их је пред јавним мишлењем доста дегредовало. Поглавито гнусно издајство Јудино, па гадно одрицање Петрово! То држаху за две највеће срамоте своје. Уз то им придође и нова брука — Томино неверије! Како такови пред свет да изиђу?!....

Али и са свим да се повуку, био би још грђи грех. То би им донело нечувену бруку. Застати се дакле не сме никако. Све би пропало. Мора се ићи..... Напред се ићи мора! И — решише се за најодлучнију акцију.

*

Био баш педесети дан по васкрсу. Ученици ће да одрже још један међусобни договор. Договор — збор овај треба да их узвиси пред светом. Он ће коначно утврдити будуће држање њихово. И беху тога ради у Јерусалиму скривени у једној згради.

„И у једанпут постаде хука с неба као духање силнога вјетра и напуни сву кућу гдје сједаху;

„И показаше им се раздијељени језици као огњени; и сједе по један на сваког од њих“.....

Међу-тим и народ дознаде за овај збор. И мноштво поврве пред кућу где беху. То ученике сад још више оснажи. И њих једанаесторица одлучише борбу за Спасову идеју до краја живота..... „Напунише се сви Духа светога, и стадоше говорити другијем језицима, као што им Дух даваше, те говораху“.

Петар, који се Христа одрицао у најтежим тренутцима његовим, да поправи своју погрешку, први се показао сакупљеној светини „и подиже глас свој и рече им: људи.... ово да вам је на знање.... покајте се, и да се крстите сваки у име Исуса Христа..... јер је за вас обећање и децу.... Спасите се од овога покваренога рода!“.... „Старешина умрије, и укопан би, и гроб је његов међу нама до овога дана“ — и „говораху ријеч божију са слободом“....

„И пристаде у тај дан око три хиљаде душа.

„А сви који вјероваше бијаху заједно, и имаху све заједно.

„И течевину и имање продаваху и раздаваху свима као што ко требаше.

„Ни један не говораше... да је његово, него им све бјеше заједничко“.....

И тако „Господ сваки дан умножаваше друштво онијех који се спасаваху.“

* * *

„Људи браћо! нека је слободно казати вам“.....

Србин од увек слави голготске мученике своје. Мајка српска му их је рађала, а Бог шиљао да спасу изабрани народ. „Гробови“ старешина његових, на очима су му до данашњег дана! Они га на њих и подсећају. И Србин, вековима прославља Духове православне...

Али Духови не бивају без „педесетнице“. Србин је морао имати и „педесетницу“ своју. У овој су први дневи „светли“. Они наступају одма по „васкрсу“. Како „васкрса“ не бива без „распећа“ и — „гроба“; овога без Јуда, то Србин зна и за Јуде и за „распећа“ и — гробове..... тужне гробове..... Петрова је имао без број. Неверних Тома још и више. Али кад год се чуле речи: „Мир вам“..... Србин беше свагда справан да прослави духовски празник.....

*

Историчној истини овој, сведок су нам баш наши дневи. Ту су нам живе слике сребољубивих Јуда. Ту нам се очито приказује како ученици пољупцем издају учитеља свога. Гледамо и чујемо Петрове како се одричу „посланика божијег“. И Пилате видимо где перу руке... И узвик: „осана“..... и одјекујући: „распни га“.... све то видимо и чујемо. О „распећу“ и „гробу“ да и не говоримо. Срце нам је изражено већ од резотина тешких. Душа нам је потрешена од жалости веће. Али Срби смо и — српски подносимо све!....

„Мир вам!“....

И као да се чују већ ове божанствене и тајанствене речи. „Мир вам“..... Тихи одјек тих речи као да се све ближе примиче нами. Оне би требале да буду весник срећнијих дана. Хоће ли то бити, скора ће будућност показати. Али „кад дође син човјечији..... и сједне на пријестол“... треба да будемо већ сви справни...

„За то и ви будите готови.... јер не знате у који ће час доћи Господ наш“....

„Ово да вам је на знање: Покајте се и крстите се..... Спасите се..... Примите дар светога Духа.... За вас је обећање и децу“....

Тако ћемо само најторжественије прославити будући велики празник духовски. И господ ће сваки дан умножавати друштво онијех који се спасавају....

„Мир вам!“....

Један од верних ученика и делатеља у винограду господњем.

ДИНАСТИЈА И РАДИКАЛИ У СРБИЈИ.

У дивљој жељи да поруши оно што се годинама зидало, да зада смртни удар скупоценим тековинама народним, да закопа крвљу плаћену слободу Србинову, краљ Милан узвикује: „династија је у опасности, спасавајте престо Обреновића.“ Од чега то? Од мржње, коју си против себе и дома ти неделима својим изазвао; од презирања, које си пуних двадесет година на име Обреновића гомилао? Али противу тих осећаја народних немоћна је полиција, они се не могу бајонетима пробости. Ти осећаји стварају историју, они обарају и подижу престоле, од њих главе крунисане на сшафоту падају и шта ће јадан Светомир ту?

Од ненаситих тежња радикалне странке, рекао је он. Па да видимо прошлост њезину!

* * *

Ступајући пре двадесет година на поприште политичке борбе, она је собом донела начело, истакла га место личности. Она млада, пуна живота успела је да скре-

ПОДЛИСТАК.

НОГЕ.

Нос је без сумње врло важна ствар. И стомак игра доста лепу улогу. Али једне солидне ноге, често више вреде него и најнесолиднији нос и најделикатнији стомак!

Само Српство има читаву литературу о носу. Да и не спомињем Чивуте. Змај, који ни једном краљу није писао славопоје, осим „маковог“, — пред носем је скинуо капу. Скинуо капу, па спевао оду. И ако је то „ода црвеном носу,“ то се зато ипак сви носеви, без разлике и политичке и неполитичке боје, поносе том песмом, и многи је нос баш усљед тога и дигао нос. Покојни владика Теофан, који је онако славне проповеди знао да састави, поклонио се пред носем и достојно му поштовање одао. Читаву академску студију написао је о њему. Сам Казбулбуц који и кад кија, у стихови кија, о носу — пише у прози.

О стомаку истина мало се пише, али зато дела говоре. Замислите на пример какве свечаре, а не замислите поп-Арсин стомак. Не иде! Ја кад год видим печено прасе, увек заборавим на свој стомак. Онако после и обије свињац!

А ноге?!

— Ноге су ноге!

Па добро кад су ноге само ноге. Зашто онда не отсече човек те бајаги само онда ноге, па нека без ногу иде! Гле!

Ни пашве не могу да буду без ногу, а камо ли човек. Нос ето, има човек само један, ал ноге лепо две. Прође на пример црквена слава, а Лака Моцин зацело нема више носа. А Гаши Крљином и свечарство и берба прошла, ал му зато једна нога остала случајно читава. У рату ти, рецимо и нос расцопају и зубе избију. Па опет си само до ногу потучен. Ноге ти тек остају — ноге!

Па опет, осим једног јединог Бранка, нико их се није сетио.

„Аој ноно бела,
Вода те однела,
Па мени донела.“

Зна се на пример за папу, да има најтање ноге на свету. И грк-Ставрина коза има такођер врло танке ноге. Али за то и папа и коза ипак имају ноге.

Пре се сликали људи од главе па само до ногу. Сад натрашке. Главу тек само мало маркирају, али ноге, ноге су главно. Кроз који дан изићи ће у каквом илустрованом листу једноставно какве лепе ноге. И без тела и без главе. И сви ће рећи:

„То су ове и ове играчице ноге.“

Има каквих славних људи, који се рецимо ли за љубав какве лепе ножице, просто заборавe. А баш на против, има каквих лепих ножица, које се ли из љубави каквог славног човека, никада не заборавe.

Како је ружно, кад се каже, да на пример неко има штрупиране ноге. А како међу тим ни мало није ружно, кад се за каквог барну каже, да има велике зубе.

Велики људи имају само својим ногама да захвале, што су заиста велики.

Зар би Апоњи на пример био Апоњи, да нема онако дугачке ноге? — Никад!

Или зар би се и знало за Ајфелов торањ и за уредника „Српске Заставе,“ да имају можда мало краће ноге. — Јок!

Све то ноге чине!

Истина Гига Гершић нема тако дугачке ноге, али му је за то цилиндер висок. Ни Пашић није баш Бог те пита колики у погледу ногу, али његова брада свакако импонира.

А Вукашин?

Хе, његове ноге и нису можда тако дугачке, ал за прсте знам!

Не могу ни да замислим, да би рецимо Илија Вукићевић могао онако дивно писати, да нема дугачке ноге.

Карађић је само за то купио народне песме, што је био хром. Иначе би их он сам спевао.

Влајковић је такође био хром. Јест, ал за то је његов коњ имао шеснаест шака А зна се, да је увек јашио.

Бадава је ту извијати, ноге вам данас играју врло велику улогу.

Или зар би се у опће и знало што о игрању, да случајно нема ногу?!

И на позорници, и у колу, и при картању чак, нужне су ноге.

Зар би на пример Ружић могао онако дивно да одигра своју улогу, да му милостиви Бог није поклонио онако красне ноге?

Ја знам једну певачицу, која само својим лепим ножицама има да захвали, што се и на бини и у животу могла да одржи.

Него.

Па тек у колу!

Навучеш се оног шиљерца, па хтеле ноге, не хтеле ноге — ти играш.

Играш, потскакујеш, клецаш и заплећеш, а ноге сироте ћуте и трпе, као да нису ноге.

Бранко Токин може слободно рећи да има ноге. И доктор Милан Поповић, има ноге. У опште за њих двојицу, може се без икаквог устезања рећи, да — имају ноге. Кад сам их гледао како се о Вишњићевој прослави надигравали:

„Е,“ рекох „ти ћеш без ногу отићи кући!“

Него, хвала Богу, ипак је на миру прошло.

И сад Бранко, само ако не усхте играти како му свирају, одоше ноге — у Земун

Отпуст му не гине!

Па бар да су захвални ти играчи својим мученичким екстремитетима. А јак! Никаква обзира немају, већ кад их и сам зној облије, а они:

Играј ного бангава
Што си стала, отпала!

То им је сва награда.

Него и ногу има врло различитих.

Ко се на пример не сећа колику је грдну ногу имао Вили Вод? Његова ципела ако не

не дотадање тежње народне, да у новом реду друштвеном покаже залогу за бољу, лепшу будућност, коју су до тада узалуд тражили у династијама. Признала је породицу, коју је затекла на престолу. Ни мало се није тицало, какво ће она носити име само ако она призна захтеве, које је странка изложила, за основу новог реда државног. Борба, коју је повела није била управљена лично против Милана, још мање против дома му; њоме је странка тежила да сузбије само незаконите захтеве Миланове и његових куртизана, да заштити народ, права му од гадних насртаја. То је била борба за начело. Ничије име никад није било уплетано. Тражила је нов, законити ред — не новога кнеза.

Место да ради на пропасти Милановој, место да на престо подиже нову династију, она је, у жељи да народу осигура миран, правилан развитак хтела да личност краља Србије, нетакнуту сачува. Законом земаљским, уставом, тражила је она да са једне стране заштити права народна а са друге краљеву неприкосновеност. Хтела је уговор, који ће обе стране поштовати. Тај уговор између народа и круне требао је да буде основа новоме реду државном, залога за лепшу, сјајнију будућност. Милан није хтео.

Борба је била дуга, очајна. У жељи да сатре те противнике гадних ћефова његових, да народ и даље остани без заштите, Милан је употребио, или бар допустио да се употребе, сва средства, која су једном главару државном на расположењу стајала — просуо је чак и крв највиђенијих људи у народу. И умирући у тавницама, падајући у маси тамо на Краљевици, ти прваци народни, ти заштитници права његових, никад нису подигли свога гласа противу дома и имена Обреновића. Историја га је била урезала у срца народна традицијом чувао се помен на њ! Радикална странка у свима захтевима својим износила је само, бранила је оне традиционалне демократске установе, које је народ поштовао, дајући им тек нови, савршенији облик. Нигде, није хтела она да дође у опреку са тежњама, које су већ постојале; да ствара расцеп без потребе. Нападајући на ред државни, који није одговарао потребама и захтевима народним, она се добро чувала да у борбу не уплеће име, које је сам народ још поштовао. Није Милана штедила, он то бар зна, нападајући гадне смерове његове; али никада, и то сам Милан мора признати, у тим нападајима није споменуто име Обреновића. Износимо тежње радикалне странке, не говоримо још о осећајима, који су се понајлакше стварали у самом народу и који су данас, са свим, против Милана лично наперене.

* * *

Милан није могао више против народа, није хтео с њим — уклонио се. Рекао је сам: „За мене је било јасно да је свака опозиција радикалним тежњама народним постала немогућа, а признати те тежње, пошто сам их двадесет година најенергичније сузбијао, то ми је било тешко. Волео сам да одступим, по што сам новим уставом, зајемчио народу миран развитак, а сину престо. Као оцу то ми је била дужност“.

Да, новим уставом од 1888. године зајемчен је био народу миран развитак, а сину му, престо. Тај устав био је плод борбе од двадесет година, које је радикална странка водила; у њему су били формулисани основни захтеви њезини. И тим захтевима, Милан је то признао пред целом Европом, није се ишло на пропаст Обреновића.

Какав је значај тог основног закона земље? Он представља уговор између народа и краља Њиме се гарантује личности главара државног неприкосновеност; она се ставља изнад политичке борбе, коју странке воде у цељи самог напретка земље. На ту неприкосновеност заклео се народ преко представника својих; а од краља тражио да ауторитетом својим не помаже ни једну од заинтересованих странака. Ништа природније од захтева тог. Само тако могла је личност владарева остати поштеђена. Где нема тога, где главар државним положајем својим подиже углед појединих вођа, и преко њих и оних политичких група, којима они припадају, ту је немогуће у борби чувати личност његову од заслужених нападаја.

Новим уставом од 1888. године политичка борба добила је закону основицу. Престала је са свим да се води око личности, узела је на се карактер једног историјског процеса, којим се народ развијао. Одређени су били услови једнаки за све, набројана средства, којима су странке могле и смеле да се служе у тежњи својој да до власти дођу. Слобода речи, слобода збора и договора били су зајемчени. Штампом и са трибуне упућени су представници појединих странака да стичу већину у народу и преко ове власт. То је био закони пут, устав није хтео да призна другог. На краљу је било да ауторитетом својим санкционише већ извршени факт, да одузме од једних и преда власт другима. Он је требао, он је морао да се истакне као заштитник воље народне, већине његове. Којој је странци народ дао своје поверење, тој је требао и краљ да поклони љубав своју.

Ето, у томе је лежао услов правилног развића земље; поштовањем тих утврђених односа између странака и владара политичка борба не би никада узела на се онај карактер који данас има; личност носиоца круне била би поштеђена. Радикална странка ступајући на управу земаљску вољом народа, — пошто је воља владара била побеђена — трудила се свом снагом да те односе нетакнуте сачува Устав, који је те односе одређивао, био је плод дугогодишње борбе њезине; он је био писан крвљу првака јој. Она га је поштовала; била је уверена да ће само тиме истински послужити интересима народа, који ју је љубављу обасипао. Према крани била је искрена. Кад јој се ближила, говорила је отворено, јер је говорила у име целог народа. У тој отворености својој она је често наглашавала неупутности које је круна према уставу чинила; сматрала је да тиме чини услугу и престолу и отаџбини. У целом разговору, у целом понашању није било ни искре мржње, ни искре претње — хтела је само да се односи, на којима је почивао државни ред нетакнути одрже, јер је у тим односима била гаранција, и за права народна и за неприкосновеност владареву.

* * *

Двадесет година борила се радикална странка, пролевала крв првака својих да дође до новог државног реда — о династији се није водила реч. У том новом реду није требало да буде више опасности ни за права народна, ни за несумњиве прерогативе крунине. Хтела је да одреди, да учврсти и једно и друго, да међу њима створи односе, који би својом узајамношћу зајемчавали миран развитак у земљи. Борба за личности, борба око династија, није улазила у програм њен. Радикална странка, прва, која је у Србији истакла јасно одређена начела, успела је да ту неплодну борбу утиша, угуши. Они, који су се бојали радикализма, који су у њему назирали страшног црвеног баука, принуђени су били да и сами на супрот начелима његовим, истакну погледе своје и — династија више није била у питању, спашена је. Спасла ју је захтевима својим радикална странка. Не више око имена Обреновића или Карађорђевића, већ око тих захтева радикалних водила се борба очајна и дуга.

Полиличке борбе морало је бити. Али да она буде плодна, да собом изазива напредак земље требало јој је дати други карактер и поставити је на другу основицу. Радикална странка успела је да изврши и једно и друго. Карактер је био измењен — чим се она појавила династија-шлука је нестало Заједничка, законска основица зајемчена је била новим уставом. И по други пут напорима радикалне странке, династија је била утврђена. Уставом је личност владарева стављена изнад борбе, која се води.

Свеколике тежње радикалне странке да устав, да основне одредбе његове нетакнуте сачува; свеколика жеља њезина да прерогативе крунине сведе у границе утврђене оним уговором, иду колико на то да се права народна не крње, толико и на то да се неприкосновеност владарева одржи. Само строгим поштовањем утврђених односа између два државна чиниоца могуће је народу зајемчити правилан развитак и династији престо.

У свеколикој борби својој, коју је пуних двадесет година водила противу незаконитих тежња Миланових; и у уставу, у који су унесени основни захтеви њезини, и у познијем раду, којим је штитила основице новог реда државног, у свему томе радикална странка се истицала као заштитник интереса садашње династије. Начелна борба, коју је она водила ишла је у корист династије, коју је затекла.

У радикалној странци у Србији нека нико не тражи ни Милан, нити ико други противнике Обреновићевој династији, — она никада није правила питање о овој или оној владалачкој породици, њу су руководили једино народне жеље, тежње и захтеви, једино начела народне воље и добра државе, јер само изнашање династичког питања, већ је несрећа по једну државу, пошто кочи точак државном животу и напретку и скреће пажњу са других животних питања Србије и Српства, зато је баш радикална странка целим својим радом скинула то питање са дневног реда, прихватила династију коју је затекла и државни живот скренула на друге задаће државног живота.

Други неко је увек избацивао на површину то питање, други неко је обарао углед Обреновићеве породице и поткопавао јој опстанак у целом народу у Србији, те је узрок ако овај хладни према њој независно од радикалног програма и тежња првака својих, — а то није нико други до главом сам Милан Обреновић.

Милан је највећи непријатељ Обреновићевој династији, — о томе је убеђен свако, ко о овом питању безпристрасно и хладно размишља. —г—

Нови Сад, 4. јуна.

Компромис. Векерле се заиста погађа са горњим домом. У стану грофа Аладара Андрашија одржана је конференција на којој су учествовали чланови горњег дома, који иначе припадају владиној страни, али су гласали против обвезног грађанског брака, — осим њих био је „непоколебими“ Векерле и „чврсти“ Силађија. Погодба није до душе учињена, али није ни коначно осујећена. Сам појав погађања овог убеђује нас да Векерле није истину говорио у парламенту, када је рекао да сматра да му је довољно за спасавање његових црквених реформа, пристанак круних, јер је онда већ помишљао на компромис, и ово је прећутао. Уједно нам тумачи овај компромис и то, за што је Векерле са својом странком, онако једнодушно, „солидарно“ и лакоћом жртвовао Чакија, оног, који је управо изазвао црк. реформе и неке односне предлоге као министар богоштовља поднео. Наиме, Чакије у свом предлогу о слободи вероисповести, увео интерконфесионализам, дозволити хтео, да у Угарској може бити људи, који не припадају ни једној вероисповести, који стоје ван сваке вероисповести. И ово је било једно главно начело, за што су католички и православни чланови горњега дома, онако једнодушно устали против свију црквених реформа — и то начелно становиште вољан је Векерле и Силађи да напусте, ако пристане горњи дом на обвезни грађански брак, за то је Чакија морао пасти. Владини листови се јуначе, да не ће никакав компромис, ако би овај значио какво начелно напуштање, — а споредније ствари треба за љубав споразума напустити. И тако деградирају начело безверја на споредну ствар! — На конференцији захтевао је један део опозиције горњег дома, да буде и грађански и црквени брак обвезан и да би се то постигло, требао би грађански чиновник да буде у олтару где би се најпре утаначио брачни уговор пред њим, а по том пред свештеником. Други део те опозиције пристао је на мање: да црквени брак поред грађанског буде до душе обвезан, али да они, који не обаве тај црквени брак, ипак важе пред законом за законито венчане, само да се због мимоилажења глобом казне. По томе дакле, могли би доживети да Чивутин чиновник у хришћанском олтару врши брачне функције! Влада није још примила ове предлоге, али је Векерле са Силађијем при свршетку погађања напустио конференцију, с изјавом да обвезну форму грађанског брака никако напустити неће, и да они неће износити никакве предлоге у погледу погодбе, већ моле чланове горњег дома да таке предлоге формулишу и у своје време поднесу.

Честитамо на трговини, али се бојимо да ћемо „алдумаш“ ми хришћани, Срби, Словаци и Румуни платити!

*

Угарски сабор. У угарском сабору расправља се сада, без икаквог интересовања, јер су сви као заморени прошлом кризом, и што је сва пажња обраћена црквеним реформама, које за који дан на дневни ред долазе. На друге се ствари слабо обраћа пажња, ма да је доста важних ствари у питању. — У четвртак је на дневном реду било уређење валуте, нарочито о увлачењу државних нота и о споразуму са банкама. Реферисао је Август Пулски, а подупирали су га Најман и Ланци, дочим је од опозиције Хораньски жестоко напао и критиковао досадашњи поступак владин у погледу уређивања валуте и предложио, да се ова ствар одгоди, док се не би саопштио начин решења питања о банци. — У петак је говорио Угрон, Молнар, Бети и Херман, сви против предлога и за то, да се исти скине са дневног реда. Векерле као министар финансија бранио је предлог, полемисао са говорницима и предложио, да се усвоји предлог. Гласање је остало за сутра дан.

*

Учитељска скупштина. На почетку јула о. г. намерни су срп. народни учитељи да сазову учитељску скупштину и да поново покушају да створе своје удружење. Скупштина ће бити у Новоме Саду, по свој прилици у оно доба, кад и скупштина српског учитељског конвикта. Српски народни учитељи спремају се, да том приликом приреде вечерњу забаву са одабраним програмом. За сад оволико. Ми радосно поздрављамо овај покрет наших учитеља

Поглед по свету.

— Ајмов говор. „Журнал де Деба“ доноси чланак поводом седнице у рајхсрату о реформама штампе и вели, да нема ни једне уставне земље у Европи, која има тако навадан закон о штампи, као Аустрија. То је плод дуализма, који има гесло: „Угарска Мађарима, Аустрија Немцима“. Том приликом поменути лист спомиње говор младочешког посланика Ајма, који је тако одушевљено говорио о слободној

већа, али зацело као рибарски чамац. А колику малу ножицу има госпођица Мара? Као каква пишкота!

Боже мој како гегасте ноге има један коњички пуковник? Кад су га крстили, свештеник је одмах помислио: овај ће бити коњички пуковник. — До сада се видело да Мађарице имају најкокетније ноге. Чисто би да пукне она чарапа на њима, што су набрекле. Ја бих сваку Мађарицу могао по ногама познати. — Цигани су на пример у ногама, крај осталих опћих ногу, као пуржичан међу осталим дуваном формални специјалитет! Па како тек иду. Све цупкају некако!

Или зар би Калигула имао онако мале чизмице, да му нису биле ноге онако суфтилне

Мурат би и данас био жив, да му Милош није стао ногом под грљоце.

А ево дошло време да човек ни на бициклу не може ићи без ногу!

После, нога је данас и у буквалном и у пренесеном смислу врло употребљива.

На пример:

„Писар ове и ове класе очепио је министра ове и ове политичке боје“.

„За то је и добио ногом у прса“.

Ово се и у буквалном и у пренесеном значењу разуме.

Или:

„Векерле ће се и овом приликом спотаћи о нечију ногу“.

И овом не треба тумачења.

„Деда-Кузман, рођа и издавање Вукових дела, иде ногу пред ногу“.

„Сеоски фењери и српске финансије стоје на врло лабавој нози“.

И коме увек горе, него ногама. Оно ни је баш ни Србији превише лако, ал тек ноге пате.

Заводи предају кључеве од каса рукама, онако и вијају по Америци благајнике ногама.

Замислите најпосле, да у опће и нема ногу. Не, то се не може замислити, то би страшно било Толико чизмара и ципелара остало би празних шака Сава Стојковић би у том случају морао измислити ноге. После би и патент узео на њих, и осим њега, нико не би смео правити обуће.

И тако даље и тако даље.

Него могу ноге често и да су на сметњи и невољи по неком.

Да није ногу, не би ни папуча било. А да није папуче, не би...

Та знате већ шта мислим!

Да није ногу, не би било жуљева, а да није жуљева, не би ђура јуче добио ћушку.

Зола би давно ушао у академију, да му се не зноје ноге.

А српски устав би и крај ногу и без ногу, само кад је овако неутрално министарство, и испод ногу и преко ногу морао бити гажен.

И тако: ноге и ноге и увек ноге и свугде ноге!

Најпосле већ се и у литературу увукле. И нема ту шале! Ја на пример ни „Мале Новине“ не могу споменути, а да их не метнем под козије ноге.

Него и мене већ болу ноге! Верујте, ја стојећки пишем.

Јануар.

штампи, да су га и сами његови политички противници обасули честитањем.

— **Министарска криза у Италији.** Криспи се трудио, да приволе посланика Брина, да и он уђе у министарство, али кад је Брин одлучно изјавио, да ни један портфељ не може примити, Криспи се одлучио, да свој стари кабинет представи скупштини, само ће Сонино бити министар државне ривнице а Босели министар финансије. Министар пољопривреде постао је Барацули, један од најзнатнијих тошканских посланика. Он је већ положио заклетву краљу Хумберту.

— **Догађаји у Мароканској** Лист „Кореспоненција“ јавља, да један стриц младог султана хоће себе да изврче за владара и да је уз њега велики део војске. Због тога се боје грађанског рата. Са друге стране пак јављају, да се положај у јужној Мароканској поправио и да су више племена берберских изјавили младом султану своју одност. — Енглеска хоће са француском да ступи у споразум у погледу догађаја у Мароканској и енглески посланик изјавио је француској влади жељу, да се у томе питању Енглеска и Француска споразумеју, јер им је интерес један и исти. — Немачка је изјавила, да док њени интереси не дођу у питање, она се неће мешати у мароканску ствар. — Султан Абдул Азис пошао је са војском својом у Фез. — Француским листовима јављају из Мадрида, да је шпанска влада спремила 10.000 војске, коју ће послати у Африку, ако дође до озбиљног сукоба. Шпански маршал Мартинез Кампос понудио је својој влади услугу, ако га требају за војсковођу, али је изјавио и своје мишљење, да се Шпанија не треба да боји за своје колоније, јер се племе Кабила, које је увек непријатељски расположено према Шпанији, сада бави жетвом. — Шпанска влада послала је једну своју ратну лађу у Магаван, да осигура прву рату ратне одштете, што је уговором утврђена између бившег мароканског султана и Шпаније. — Француска влада држи неколико ратних бродова у приправности да их за случај потребе пошље у Африку.

По новијим извештајима из Шпаније стање у Мароканској је прилично мирно. Ово веле званични извештаји али приватни извештаји гласе, да је устанак тамо већ у јеку. С тога је шпанска влада наредила, да у Севиљи буде спремна једна регимента пешадије, а у Валадолиду један батаљон. Један португалски ратни брод одпловио је у Мароканску. — Енглески лист „Дели Њус“ доноси, да се други претендент престола Сиди Мулеј Мухамед са својом војском повукао у другу престоницу, у Марокеш и да се спрема да брани своје право на престо. Он држи, да ће га потпомоћи Француска и нека јужна племена. Многи држе, да ће се Мароканска распасти на два дела, а то иде у прилог Шпанији и Француској, да имају ослабљеног непријатеља.

Италија и Француска саветовали су Шпанији, да не призна још Абдул Азиса за султана, док се ситуација не расчисти.

ЈЕДНА СЛОВЕНСКА ХИЉАДУГОДИШЊИЦА.

Ове године навршује се хиљада година од смрти велико-моравског цара Сватоплука. Прича вели, да је моћни словенски владар као пустињак умрьо, у кајању због својих грехова. Велики је грех био Сватоплука према његовом стрицу, цару Растиславу, чија је бесмртна заслуга, што је свете словенске апостоле Кирила и Метода на словенски запад позвао. За немачку тамницу, у којој су гинули Растислав и Метод. Цар Сватоплук се страшно осветио, он раскиде франачко-баварске ропске ланце и основа опу велику моравску државу, чија је успомена сваком Словену мила и драга. Велики је био грех Сватоплуков, али је била и заслуга његова велика за Словенство, када, мучен од своје савести, на врхунцу царске моћи настави велико дело Растислављево Услед наваљивања Сватоплукова римски патријарх Јован VIII. разви словенску, пореклом из Цариграда, литургију, што је његов претходник Адријан II. био Растиславу одобрио, у формалну црквену организацију велико-поморавске државе. Реч византинског цара о атрибутима једног словенског културног народа, хвала труду светих словенских апостола, за време цара Сватоплука постаде делом.

Патријарси источног и западног царства санкционирали су словенско културно дело у велико-моравској царевини; и на захтевање Сватоплуково, Јован VIII. произведе год. 874. св. слов. апостола Метода за митрополита, тако је Сватоплукова држава у црквеном обзиру, имала своју сопствену митрополију, која је непосредно потпадала под римску патријаршију; да, Јован VIII. с временом постаде најревноснији заштитник нове, веома важне митрополије, која је обећавала цео пространи словенски свет у своме крилу ујединити, по што је он године 880. једном конституцијом, управљеном Сватоплуку, не само св. Метода на митрополијској столици потврдио, него још његовој јурисдикцији цело словенско и латинско свештенство подложио и употребу словенског језика у богослужењу по ново свечано одобрио. У овој свечаној санкцији словенске цркве од стране Цариграда и Рима у доба, када много касније поводом крстоносних војна потакнуте деобе црквене у источну и западну још не беше, лежало је признање Словенства као народа са својом културом, књижевности и језиком, са свим равна Римљанима и Византинцима, од стране највиших црквених и политичких власти, на име од стране византијског цара и патријарха, као и од стране римског папе. Великословенска царевина Мојмирида била је земљиште апостолата славенске културне мисли за митрополита Методија и за његове ученике

Политичко-државно цар Сватоплук био је оснивач једне словенске царевине, чији светско-историјски значај славни словенски хисторичар Палацки овако карактерише: „У средини пространог Словенства започе се помоћу Растислава и Сватоплука зрно образовати, чија је напредна виша тежња у току времена обећавала богато процветање хришћанске и у исто доба националне културе; благовољење, што је исто како од стране Рима тако и Цариграда имало уживати, јамчаше му скоро неизмеран успех. Уз ово зрно, следећи спољашњем и унутрашњем нагону, шћаху се придружити сва словенска племена, и од њега хтеде са хришћанством, ако не нове политичке уставе, на сваки начин новоевропску и националну културу, уметност и занате, пре свега пак јединство језика, писма и књижевности примити; исто као што се на западу под римским упливом франачка монархија развила, тако се хтеде и на истоку, не без уплива византијског духа велика словенска држава развити, и источна Европа хтеде од назад хиљаду година сасвим други облик на себе узети него ли га има.“ Брутални политички догађаји донеше пад великоморавске државе; наследници Мојмирида, Премисли у Ческој, бише заустављени, да наставе дело Растислављево и Сватоплуково, и прогоњени ученици Методијеви побегоше к истоку и к југу, где би основана словенска црква хрватска, српска, бугарска и руска.

У предосећању идућих догађаја Цар Сватоплук по познатој причи био би својим синовима препоручио слогу; синови нису следовали савету свога оца, који је у своје доба такођер у кући Мојмирида порушио слогу вероломством према Растиславу. Већ онда није било слоге међу Словенима, и моравска држава би раздељена. Проклество раздора у часу, кад се Словенство приправљало, хвала источно — и западно-римском признању Словена као културног народа са богослужењем на словенском језику, да у светску историју заузме место као елеменат, способан за државни живот, уништио је дело св апост. Кирила и Методија као и државу Растислављеву и Сватоплукову; судбина ових највећих људи у старом Словенству сличила је судбини и њихових дела. Злокобни удес хтео је, да су она словенска племена у данашњој Ческој и Моравској, у Словачкој и у Словеначкој, која су онда пре хиљаду година већ у свој Јевропи припознату, и ако жестоко угрожену словенску царевину знали основати и дуго време уздржати, данас после хиљаду година принуђена, да се боре за основне елементе своје егзистенције. Цар Сватоплук на заходу свога живота због раздора, што је као проклество притискало кућу Мојмирида, кајао се: и ове године требало би и Словенству, да се покаје с раздора, који га притискује као проклество од времена моравске царевине.

Из „Парламентора“.

Вести из места и са стране.

Народ је победио. Пишу нам из Србобрана: „Познато ће вам бити, како се код нас приликом избора поглаварства до сад изигравала воља народна. На име при избору кнеза пријављивала се до сад у два пут по два „штромана“ и трећи, кога хоће власт да има за кнеза, и овај је увек бивао изабран, управо натурен за кнеза. Тако је било и приликом последњег избора. Но у своје време уложен је био протест против оваког изигравања закона, који је и уважен. Сад смо на ново бирали кнеза и касира и изабрани су нови; за кнеза Иса Манојлов, а за касира Сима Карапанцић“.

Спасовданска слава у Црној Гори. Лицем на Спасов-дан после архијерејске службе био је на Цетињу свечани парастос, за покој душе српских јунака погинулих у славној граховској битци. Парастосу је присуствовао и кнез Никола, велики војвода граховски књажевић Мирко, војводкиња Стана Миркова, чиновници и многобројни грађани. После подне је било стрељање под Ђиновским Брдом.

Пензија Лесепсовој породици. Да би се учинила олакшица живљењу породице чувеного предузимача Лесепса, главна скупштина удеоничара суеског канала решила је, да се породици осигура годишњи доходак од 125.000 франака. Ова помоћ даваће се грофици Лесепс, двојици синова из првог брака и једанаесторици деце из другога брака. Грофица ће до смрти Лесепсове добијати 65.000 франака, а после његове смрти 45.000. Сваки Лесепсов син добијаће доживотно од друштва по 7272 франка годишње. Старац Лесепс, коме је сада 89 година, јако је оболео.

Рачји напредак. Јављају нам из Србобрана, да су педагози-полицаји, што седе у школском одбору, решили, да се школска година сврши о Петрову, а не као до сад о Видову. Паметни људи беже из вруђине и предлажу школским властима да се узакони, да школска година траје од 15. августа до 15 јуна, а сентомашка педагошка полиција види у том напредак, што ће се школска година почињати од сад не 15 дана раније, него 12 дана доцније. Осим тога школски одбор је ту уграбио једно право учитељског збора, које је основано на јасном слову школскога закона, а тај вели, да годишње испите одређује месни учитељски збор. Није нам чудо, што је овај полицајски одбор на овако простачки начин наумио да се натреса над учитељима и да показује своју велику моћ, али ће нам чудо бити, ако се међу учитељима не нађе људи, да преко више школске власти не отшале шалу тој разметљивој школској полицији.

Смрт од слона. Недавно је стигла у Јевропу вест, да је кнез Евгенио Русполи, син бившег начелника римског, у Африци од слона размрскан. Млади Русполи, коме је било тек 28 година, пошао је у Африку више као ловац него ли као истраживалац. Половицом новембра 1893. године налазио се са својом пратњом у Губалсгуади, три дана хода од Стефанијина језера. Кнез је био наоружан Ветерли пушком. Он је 21. новембра у близини логора сасма сам устрелио четири слона. Осокољен овим успехом оставио је 23 новембра око 3 сата по подне логор и пошао у лов. Овај пут имао је уза се само пушку двоцевку. Војника није хтео са собом узети, већ је повео само свог слугу Махмед ел Тавила, који је за њим водио оседлана коња. На 500 метара од логора опазише огромна слона, који је ишао к реци Саган на воду. Кнез је пуцао и погодио слона у ногу, а овај се на то оборио на свог нападача. Кнез је по други пут пуцао, али није погодио, а слон је све брже јурио према кнезу. Кнез је и опет набио пушку, али више није могао пуцати, јер га је слон међу тим зграбио и бацио у вис Кад је несретник пао на земљу, слон је почео уз силну вику по њему играти. Неких десет војника који су у даљини од 200 метара чували благо мотрило је призор, али се није приближило, пошто им је то кнез забранио. Тек кад је кнез пао на земљу, побрзали су у помоћ. Одело кнежево беше раздерано, на први поглед није се на њем опажала озледа, само на уста му је текла крв. За неколико тренутака кнез је умр'о. Његови европски другови нису га могли пренети у домовину, већ су га сахранили у гроб у пећини. У гроб су с телом положили затворену боцу, у којој су сахранили на папиру написану трагичну смрт кнежеву. За тим се експедиција вратила к обали, а одовде у Европу.

Брзо печење. Неки франкфуртски кувар се опклади, да ће он за десет минута заклати пиле, очупати, испећи, исећи и изнети на сто. И збиља није му требало ни десет минута, доста му је било и пет. За два минута га је заклао и очупао, за три минута испекао, исекао и изнео на сто. — За цело да ће многи муж уздахнути: о, бар да је моја жена тако брза!

Сребрна лавина. Зна се, да су људи често страдали, од вулканских лавина, да су многи животом својим платили и да су у старом веку читаве вароши пропале од тих подземним трусова. Али тешко да се многима десило оно, што се ту недавно десило неким раденицима у Филаделфији у Америци, то јест да је лавина од сребра хтела да их угуши. Ствар је у овоме. У последње време у Америци се врло много сребрног новца нагомилало, и неколико радника било је одређено да преброје 50 милиона долара сребра, које је било смештено у подрумима, где се новац кује. Радници су већ подуже мерили џакове у којима је било све по 1000 долара и те џакове слагали. Од једном се одреши један од горњих џакове и новац се почне расипати тако брзо, да је већ претрпао раднике. На срећу прискочише им другови у помоћ и избаве их од те лавине од сребра.

Дете за 30 новчића. У Тисафиреду је једна жена носила собом дете од годину и по дана и нудила је мимопролазећим људима, да јој то дете откупе за 30 новчића. Најзад је и полиција дознала за ту несавесну матер, те је затворила а сутра дан су је стражарно отерали у место рођење њенога.

Мишљења великих људи о браку. Велики енглески филозоф и државник Бекон приметио је, да су све најважније и по људство најкорисније проналаске учиним људи пре своје женидбе или бар они који нису имали деце. Тако исто мислио је и франкфуртски филозоф Шопенхауер, који је рекао, да за оне људе, који се бави вишим наукама а особито за филозофе и праве песнике није женидба, јер им жена смета, да се могу са свим одати науци. Тако је исто од прилике мислио и енглески песник Мур. Али разуме се, да има врло много изузетака и ради тога не би требало усвојити мишљење оних људи, који су случајно били женомрсци.

Путовање руског царевића. Царевић руски Николај стићи ће 6. о. м. Лондон и биће гост код наследника енглеског престола. Чим се енглеска краљица врати са свога пута у Виндсор, руски царевић учиниће јој посету. Царевић Николај остаће у Енглеској месец дана, а за тим ће у Дармштат и Кодањ.

Земљотрес. Јављају из Каносе, да је тамо био ужасан потрес земље. Шест кућа је срушено и погинуло је осам људи. У Шампању срушила се грдна мраморна палата грофа Униола и још осам кућа. Том приликом погинуло је три особе.

Радничка невоља у Италији. Из сицилијанских сумпорних рудокопња стижу ужасни гласови. Радници из Калтанизета, Арменина и Гроте страјкују; њихов број износи преко 6000. И остали радници из околине прете, да ће обуставити рад. Поседници рудокопње веле, да ће и они сами морати обуставити продаја сумпора, јер је цена сумпору јако спала. Већ од неколико дана налази се генерал Мора у Гиргенти, да упозна тамошње стање. Стање је врло опасно и боје се озбиљних изгреда, ако се радници и поседници рудокопња не погоде, јер више хиљада радничких породица остало је без хлеба.

Морски пас. „Нар. Листу“ јављају из Трпња, да су ових дана трпањски рибари извукли из дубина морских велуког морског пса, који је веома редак егземплар у Јадранском мору. Тај морски пас тежак је 500 килограма.

Полудео од страха. У једном бечком шеталишту обратио је на себе особиту пажњу један лепо одевен младић. На лицу му се огледао велики страх, а час по па је викао и крио лице у свој огртач. Одједанпут скочи у један ров код шеталишта и молио је присутне да и они то исто учине, јер ће их иначе град све потући. Више раденика покушали су лепим речима да наговоре младића, да изађе из блатњавог рова, када младић нагло искочи и утече. Ван сумње је, да је елементарна непогода у Бечу толико утицала на овог несретног младића, да је од страха — полудео.

☛ **Због празника Духова изићи ће идући број нашег листа у среду на по табака.**

Новије вести.

Погађају се поново. Пошто Векерлу није са свим испало за руком, да у првој конференцији скрха оне опозиционе чланове горњег дома, које је сакупио, сада покушава то да учини са другима, млађима, незнатнијим члановима, од којих се нада, да ће их из разних обзира придобити, да погазе своје прваше опозиционо гласање. Данас или сутра биће ова друга конференција, на којој ће се продужити пецање магната. Видећемо, да ли су магнати ове друге конференције заиста џентлмени, који пазе на реч и начело! — Други или трећи дан Духова биће свакако расправа о грађанском браку у горњем дому.

Сретна земља. Француски министарски савет решио је, да се у буџету за 1895. г. учини уштеда од 30 милијуна франака. Половина од те суме односи се на војни буџет.

Велики пожар. Из Њу-Јорка јављају, да у Панами влада велики пожар. До сада је изгорело 225 зграда у вредности милион и по долара. Ватра се још даље шири.

Чебинчева завера. Из Србије јављају страним листовима, да чебинчева афера истина још није коначно испитана, али да радикалну странку не терети никаква сумња.

Либерали у Србији су незадовољни садашњом владом, јер веле, ништа им не даје (а толика масна звања?) Ради тога био је — као што јавља „Преса“ — либерални вођа Авакумовић код краља и жалио му се. Главни шеф либерала у Србији штампао је жесток чланак, у коме вели, да се сада сондира земљиште, да се напредњаци докопају власти.

Догађаји у Мароканској. Изгледа, да у Мароканској мора доћи до рата. Из Тангера јављају, да је саопштено дипломатском телу, да је Мулеј Абдул прокламован за султана. Његов брат Абдул Азис протестовао је против те прокламације и повукао се на југ, да скупи што већу војску.

Француска крстарица „Лаланд“ већ је стигла у Тангер.

Експлозија. Из Тропаве јављају, да се у угљеним рудокопњама грофа Ларишa у Карвину збила велика експлозија. Један инжињер, два главна надворника и преко 150 рудара платило је главом. Несретне жртве још нису због пожара могле бити извађене.

ДОПИСИ.

Будимпешта, 30. маја. (Наум и Јелена Бозда.) На дан 22. маја о. г. обављен је овде са великом свечаношћу годишњи парастос овдашњих српских највећих неумрлих добротвора Наума и Јелене Бозде, у храму св. Ђурђа уз саучешће многобројног народа српског и свију питомаца. Из цркве пођосмо на 15 кочија на овд. српско гробље да походимо вечиту кућу покојника и окитимо цвећем овај велики гроб. Као сваке године, тако и ове, био је гроб особито лепо украшен, а благодарни питомци положише заједнички диван венац са тробојном траком и натписом: „Својим неумрлим добротворима Науму и Јелени Бозди". Значај овога дана не да се слабим пером описати, но да ипак израза дадем у неколико општој жељи, ево по скромној снази својој узимам перо да известим васколико Српство о значају ове свечаности.

Од 24 година амо ступила је у живот штипендија покојних Наума и Јелене Бозде и од тога доба до данас уживају честити Срби занатлије и трговци ту благодат у лепом броју као самостални грађани у престоници овој, који су домаћи и породичан живот основали, а неколицина је и леп иметак стекла.

Тим се остварила жеља наших неумрлих добротвора покојних Наума и Јелене Бозде, и умножавање овдашњег Српства хвата све дубљи корен, јер ето видимо, да се близу 20 породица овде основало а изгледи су све то бољи, да ће се за кратко време број Боздиних питомаца овде знатно умножити. Да би се пак то могло повољно извршити, нужно је имати ваљан подмладак, који ће моћи достојно оправдати оне захвете и паде; да буду честити Срби, добре занатлије и трговци, који ће умети високо ценити благодати завештача. Таки људи морају у свом подузећу стални бити, да трајно и дуго постоје, а тим себе и породицу као благодарност великој замисли — а то је умножавање овдашњег српског живља — обезбеде.

Услови за постизавање њихове штипендије од 2000 фор. врло су скромни. **Млад Србин кад наврши 25 година живота, који се непрекидно пре тога овде пет година упражњавао, солидно и примерно владао, те услед тога стручног знања за будући свој живот и рад себи набавио: оспособљен је, да буде питомац — син великог оца и мајке пок. Наума и Јелене Бозде.**

Срби браћо! Младићи трговци и занатлије! Покажите се и образујте се за ову штипендију, будите достојни наследници наших предака, чија су имена као трговаца и занатлија и данас у аналима будимпештанске општине златним словима забележена, похитајте овамо, испуните стара места славних нам предака, оживите новом снагом српски живаљ овде.

Наша православна српска црквена општина води бригу за остварење последње и најплеменитије жеље завештача, ради на бољитку ове њој поверене највеће закладе, њој хвала нека буде за труд и заузимање, да изведе што већи број питомаца за превелику оставину Боздине породице.

И сада се на том у велико ради, да се подари трима занатлијама и једном трговцу штипендија још у току ове године.

Нека је слава неумрлим народним добротворима Науму и Јелени Бозди!

Михајло Миљковић,
трговац и Боздин питомац.

Одговор на одговор.

Уредништву „Заставе" стигло је ово писмо:

Поштовани господине уредниче! У 59. бр. „Браника" изишао је допис из Мартоноша, који говори о управи, уметности и о међусобном одношају чланова српско-народне позоришне дружине без изнашања ичијег имена од чланова; на који је допис у 84. броју „Заставе" изишао одговор потписом Андрије Лукића и Ђорђа Бакаловића чланова српске нар. поз. дружине, ком за дописника у 59. броју „Браника" сматрају мене и речи у томе допису о међусобном раздору чланова сматрају за увреду своју од моје стране њима нанешену, те у томе своме тврдом уверењу мене вређају.

Мене се не тиче зашто су та два члана узели за увреду своју допис у 59. броју „Браника", то су њихове ствари међу које се ја никад не би мешао јер сам далеко од њих, али ме се тиче што је у 84. броју „Заставе" штампан одговор Андрије Лукића и Ђорђа Бакаловића на моју адресу и на Вашу моралну одговорност поштовани господине уредниче тиме, што није под „Припослано" уврштена она увреда коју ми исти нанесоше, те с тога овим са Вами ступам у споразум.

Ја држим, да има сваки пријатељ српско-народног позоришта право давати извештај, јер је оно својина целога народа, који издржава ту установу. Не може свако поднети извештај о уметничкој страни позоришне дружине, која није само једини услов напретка њеног, али већи део нашег народа куда пролазе чланови српско-народног позоришта може говорити о међусобном одношају њиховом, па и ако је то њихова приватна ствар није приватна ствар да сме констатовати у 84. бр. „Заставе" Андрија Лукић и Ђорђе Бакаловић чланови српско-народне позоришне дружине, да у дружини има међусобног раздора, а да то не сме казати дописник из Мартоноша у 59. бр. „Браника" и кад то исто каже што и они најобјективнијим начином без изнашања ичијег имена, онда да сме Андрија Лукић и Ђорђе Бакаловић без икаквог повода погрдити мене и улетати у дане свештениковања мога.

Мени је припадало извештај дати тим више, што је то први доживљај српског народног позоришта, да је оно дошло у сеоце као што је Мартонош са 1400 душа скоро самих ратара и ту дружину српско-народног позоришта позвао сам ја без саопћења икоме и оно је дошло на мој позив, на позив мога имена и у случају дефицита, на гаранцију мога џепа.

Ја сам тај одважан корак учинио уздајући се у родољубље мојих парохијана и родољубље интелигенције околних места, у чему се нисам ни преварио, јер је у малом Мартоношу у 6 престава пало 1100 фор. те по томе 300 фор. чистог прихода. Ја сам дружину српског нар. позоришта примио у закриље своје са најузвишенијим тежњама не са беса и обеса, не са партијског гледишта, већ да покажем да српско народно позориште може ићи и у ниже слојеве наше и да овде на стражи Српства пробудим малаксали осећај за светињама српским. И ту се нисам преварио. Дружина српско-народног позоришта стала је уз тежње моје, те тражећи потребе наше, улазила је у цркву и песмом Богу изнела је православљу најлепши сјај и на свима станама потреба наших, на које их моја пажња скреташе радише вољно тако, да их је из Мартоноша испратила љубав и признање са најлепшим успоменама.

Мени је жао, што се у тај лепи морални и материјални успех умешала погрда баш на моје име, који сам био средиште успеха тог, те се тиме повредно онај пијетет, са којим се растала од моје парохије дружина српско-народног позоришта, на који се, држим, у првом реду имао обазирати Андрија Лукић и Ђорђе Бакаловић чланови српско-народног позоришта.

На погрде и на улетање у дане мога свештениковања без икаквог узрока од стране та два члана позоришне дружине, држим, да није овде место да расправљам.

Молим Вас, поштовани господине уредниче, да овим мојим речима поклоните пажње и да их у идућем броју штампати изволите тим уверењем моје часне изјаве, да ја нисам ни писац дописа у 59. броју „Браника", ради којега слободу узеше та два члана српско-народног позоришта да ме погрде.

У Мартоношу, 1. јуна 1894.

С поштовањем
Младен Јосић,
парох мартоношки.

ИЗЈАВА.

„Bácska" лист бачке жупаније и „Bacs-Bodrogher Presse" лист што излази у Н. Саду, донеше ових дана белешку из Ков. Сент-Ивана о дочеку „владике" Карла Саса. Између осталога вели се и у једним и у другим горе поменутим новинама, да је овд. евангелички парох Ј. Шпанагл, поздравио „владику" у име разних конфесија и овд. црк. општина.

Доле потписани изјављујемо, да је та белешка — неистинита. Г. Шпанагл поздравио је истина владику Карла Саса, но сигурно у своје име и у име својих верних. У име пак овд. Срба није га могао а није га ни смео поздравити, јер га на то нико опуномоћио није.

Оволико дописнику „Bácske" и „Bacs-Bodrogher Presse" — ради будућег им равнања

У Ков. Сент-Ивану 20. маја 1894.

Станко Раић, председник црк. општ. — **Стеван Стевановић,** парох.

Трговина.

Нови Сад, 4. јуна. Пшеница прве каквоће 6 фор. 50—70 н. Пшеница средња 6 ф. 30 новч. Пшеница лакша роба 6 ф. 20 н. Наполица 5 ф. 50—80 н. Јечам 5 ф. 20—50 н. Зоб 6 ф. 20—50 н. Кукуруз 4 фор. 20—50 н. Маст 48 фор. Сланина сува 50 ф., дебела паљена 54 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	40 н.
„ средњи	38 н.
„ лаки	36 н.

Све од 1 килограма.

Теоци	8—16 ф. по комаду.
Јагњци	5—12 ф. по пару.
Овци	— — ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

3. јуна било је 3·15 мет. а 4. јуна је било 3·15 мет.

*

Будимпешта, Недељни извештај комисионе трговине рогате марве и оваца Морица Бауера и сина.

Рогата марва. Вашар од 14. јуна п. р.

Догон: 3395 комада и то:

1046 ком. мађарских волова, 1007 ком. српских волова, 23 ком. срп. крава, 688 ком. мађ. крава, 141 ком. бивола, 103 ком. бикова, 387 ком. теглећих волова, накнадног догона нема.

Услед јачег догона цене су попустиле на бољим 50 н., на средњим 1 фор. а на лошијим 1 ф. 50 н. по метерценти.

Цене су биле ове: Дебели волови добре каквоће ф. $27\frac{1}{2}$—$31\frac{1}{2}$ по мц. са узимањем на живот 36, волови са паше ф. $26\frac{1}{2}$—$29\frac{1}{2}$, сеоски ф. 24—$26\frac{1}{2}$, српски ф. 25—32, краве ф. 24—32, бикови ф. 25 до 32, биволи ф. 18—26. Све од мц.

Овци. Вашар од 7. јуна п. р. Догон 1043 ком. оваца. Цене без промене.

Шкопци 19—21 н. и по 23—24 н. Овце јагњенице 18—20 н. по кили са животом.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи
од 3. (15.) јуна.

Дукати — — — — — —	5 ф. 89 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 94 н.
Угарска златна рента — — —	120 ф. 60 н.
Аустријска златна рента — —	120 ф. 50 н.
Угарска крунска рента — —	95 ф. — н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	61 ф. 30 н.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је бр. 23.

„СТРАЖИЛОВА"

са овим садржајем:

Песништво: О, пјевај срце моје... Песма Алексе Шантића. Гласник. (Х. Хајне.) Од С. Д. М. Судбина. (Т. Шторм.) Од С. Д. М. Борис Годунов. Драма у пет чинова. Написао А. С. Пушкин. С руског превео А. Писаревић. Марија. (Наставак.) Од Стевана Радића. — Поука: Књижевне прилике у Риму. Од Јосипа Берсе. — Књижевност: Лудвиг Август Франкл. (Свршетак.)

Цена је листу на целу годину 5 фор. — За Србију и иноземство 6 фор.

Администрација „Стражилова".

Јавна захвала.

Под притиском неизмерне жалости за мојим незаборављеним оцем **Ђоком**, не могу пропустити, а да и овим путем не изјавим своју, као и остале породице, најискренију благодарност преч. г.г. свештеницима, а наиме Јовану Малушевом и Милутину Трбићу, који при тужној свечаности, из почасти према драгом нам покојнику, чинодејствоваху; као и поштованом грађанству, које нам својим присуством тугу до некле ублажило. Хвала вам!

Вршац, 1. јуна 1894.

У име ожалошћене породице:
Лаза Бојер син.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда, важи од 1. маја 1894. године.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: **сваки дан у $6\frac{1}{2}$ сахата по подне.**

Из Новог Сада у потиске станице: **недељом, уторником, четвртком и суботом у $6\frac{1}{2}$ сахата. после подне.**

Из Новог Сада у Земун, Београд и Оршаву: **сваки дан у $6\frac{1}{2}$ сахата по подне.**

Из Новог Сада у Рушчук, Браилу, Галац: **недељом, средом и петком у $6\frac{1}{2}$ сахата после подне.**

Из Новог Сада у Будимпешту: **сваки дан у 5 сах. ујутру.**

Нови Сад, 1. маја п. р. 1894.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на поново установљено место учитеља I. и II. раз. мушке школе у Срп. Кларији.

Са овим местом скопчана је плата од 350 фор. а. вр. коју плату изабрани учитељ у напред прима, 2 хвата дрва, слободан стан од 2 собе, кујне, шпајза, подрума, шупе, пространа авлија са $\frac{1}{4}$ баште, сламе по потреби.

Изабрани учитељ дужан је, на основу наставног плана одређене предмете ученицима предавати, у цркви леву певницу држати.

Од компетената изискује се, да су Срби прав. вере, оспособљени учитељи у сомборској учит. школи, да су у мађ. језику потпуно вични.

Само оспособљени учитељи, који желе ово место заузети, имају своје молбенице, са нужним сведоџбама потписаној општини до 20. јула о. г. поднети, који се лично представи, узима се у обзир.

Приметити је, да ће изабрани учитељ, 1. септембра звање заузети.

Из седнице црк. шк. скупштине држане у Срп. Кларији (п. р. Zsombolya. Tem. m.) 12. априла 1894.

3—3 **Српска православна општина.**

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

101 67

Одликован медаљом за оцене на светској изложби у Чикагу.

Капетан у миру, 43 године стар, Србин, из Баната родом, са 62 фор. месечне мировине, осим тога до 5000 ф. имања, жели ради женидбе познанства са једном, кућевном васпитаном девојком или удовицом од 25—30 год. старом, чинити; изискује се до 2 до 3000 фор. мираза.

Писма „Poste restante" — „Ž K." in Neusohl, Ungarn. 1—3

ДР. ЂУРИЦА ЖИВКОВИЋ

општински лечник у Индији

лечи и оперира све очне болести; болесници после операције за осам дана могу ићи кући. Станова има овде у месту.

Ординира пре подне од 8—9 сахата по подне од 1—3 сах. 2—3

Сиротињу лечим и оперирам бесплатно.

Продаја зоби.

Потписани уред петроварадинске имовне општине, продаваће дана 25. овог месеца (по новом) путем јавне дражбе 72 јутра засејане зоби, која се налази у једном комаду на крчевини Дебељаку а у непосредној близини села Хртковаца.

Ко жели усев видити нека се обрати на лугара Пашкала Ницића у Хртковцима.

Увети под којима се продаје, могу се дознати код шумског уреда у Кленку и господарственог уреда у Митровици.

Дражба ће се одржати на лицу места у Дебељаку у 10 сахата до подне, горе означеног дана — устмено, но примају се и писмене понуде, ове последње имају се обложити вадиумом у износу од 100 фор. (једна стотина фор.) те пре отпочињања дражбе уручити у руке дражбеног поверенства.

У истој понуди има се изрично навести, да су нудиоцу дражбени увети познати и да их у целости прихваћа.

Своту од једне стотине форинти има и сваки усмени дражбатељ пре дражбе поверенству уручити.

У Митровици, дне 10. јуна 1894.

Господарствени уред
2—3 петроварадинске имовне општине.

Шпецерајска и мешовите робе трговина

КАЗИМИРА КУНСТА

У ТИТЕЛУ

потребује једног шегрта из добре куће. Нуждан је српски и немачки језик. Ступити може одма. 2—2

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО „БУЗЈАШ",

које се такмачи са гвожђаним изворима у Шпаа-у, Пирмонту, Швалбаху и Пираварту са својим особитим топлим и хладним **гвожђаним купкама, блатним и минералним купкама, базенским и отвореним купалиштима.**

Лечилиште са хладном водом и масажом.

ЛЕЧЕЊЕ ПИЈЕЊЕМ ВОДЕ

(TRINK-KUR)

које особито лечи од **оскудице у крви, кроничног катара у стомаку и цреви, од болести у бубрежима, од костобоље и ревматизма, шкрофулозе,** затим лечи **недостатке у материци, аномалије менструације, нерођење и т. д.**

СЕЗОНА ТРАЈЕ ОД МАЈА ДО ОКТОБРА.

Најближе железничке станице су **Темишвар** или **Лугош**. На станици чекају на госте омнибуси.

На захтевање шаље проспекте

Купалишна управа „БУЗЈАША".
4—6

П. Н.

ПОСЕДНИЦИМА ВРШАЋИХ МАШИНА.

УГАРСКО УГЉАРСКО ДЕОНИЧ. ДРУШТВО
У УРИКАЊ-ЖИЛТАЛУ
ПРЕПОРУЧУЈЕ ВЕЛЕПОСЕДНИЦИМА И ЕКОНОМИМА
ЗА ЊИХОВЕ ВРШАЊЕ МАШИНЕ

ЛУПИЊСКИ КАМЕНИТИ УГАЉ

ПРВЕ ВРСТЕ

који се с обзиром на произвођење паре (Verdampfung) може да мери са најбољим пруским угљем.

Продаје се у **комађу, коцкама и куглицама, у просејаном и непросејаном „фердеру" и у праху.**

Наруџбине ваља благовремено управити на генералну дирекцију у Будимпешти (**An die Generaldirection der Urikány-Zsilthaler Ungarischen Kohlenbergwerks Actien-Gesellschaft Budapest, V. Nádor-utcza 13.**), која у свако доба са највећом готовошћу даје тачна обавештаја. 4—6

Власник Славко Свет. Милетић. — За уредништво одговара: Милан Поповић. — Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.